

בש"פ 6703/16 - מדינת ישראל נגד אוסאמה אבו כאטר, עאסם בשיתי, בלאל טחאן, מחמוד טחאן, מחמד נדאל טחאן, מונתסר טחאן

בית המשפט העליון

בש"פ 6703/16

כבוד השופט י' דנציגר
מדינת ישראל

לפני:
המבקשת:

נ ג ד

המשיבים:
1. אוסאמה אבו כאטר
2. עאסם בשיתי
3. בלאל טחאן
4. מחמוד טחאן
5. מחמד נדאל טחאן
6. מונתסר טחאן

בקשה רביעית להארכת מעצר ב-90 ימים לפי סעיף 62
לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),
התשנ"ו-1996

בשם המבקשת: עו"ד יורם הירשברג; עו"ד ליאת בכור; עו"ד עדי בובליל

בשם המשיב 1: עו"ד נסים זידאן

בשם המשיב 3: עו"ד עודד הכהן

בשם המשיב 4: עו"ד מאהר חנא

בשם המשיב 5: עו"ד ליזה זלטין

בשם המשיב 6: עו"ד אלעד פרסקי

החלטה

לפני בקשה להארכת מעצר רביעית ב-90 ימים של המשיבים 1 ו-3-6 (להלן: המשיבים) לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), החל מיום 14.9.2016, או עד למתן פסק דין בעניינם בת"פ 47762-03-15 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם מבין המועדים. יוער כי בהחלטתי מיום 4.9.2016 הווארך מעצרו של המשיב 2 בהסכמתו.

תמצית הרקע העובדתי

1. הרקע העובדתי הצריך לעניין פורט בהרחבה בהחלטתו של בית משפט זה מיום 27.12.2015 (בש"פ 8398/15, השופט ס' ג'ובראן). בתמצית יאמר, כי ביום 23.3.2015 הוגש נגד המשיבים כתב אישום בגין מעורבות בתכנית עבריינית רחבת היקף לביצוע שורה ארוכה של עבירות כלכליות. במסגרת תכנית זו, הפיקו המשיבים ואנשים נוספים חשבונות מס פיקטיביות – באמצעות חברות קש – אותן רכשו ומכרו לגורמים חיצוניים בתמורה לתשלום עמלה. המשיבים פעלו תוך התארגנות שיטתית ומתחכמת וחלוקת תפקידים ברורה. כתוצאה ממעשיהם, הרוויחו המשיבים סכום של כ-30.5 מיליון ש"ח; הלבנו הון בסך כולל של לפחות 140 מיליון ש"ח; והתחמקו בעצמם וסייעו לאחרים להתחמק מתשלום מס הכנסה ומס ערך מוסף בסכומים גדולים.

בגין המעשים הללו הואשמו כלל המשיבים בעבירות רבות לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975; לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961; ולפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000. עוד הואשמו המשיבים בעבירה של קשירת קשר עם אדם לעשות פשע לפי סעיף 499 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק; ורישום כוזב במסמכי תאגיד לפי סעיף 423 לחוק. בנוסף, למשיב 1 (להלן: אוסאמה) יוחסו עבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק וזיוף לפי סעיף 418 לחוק; ולמשיב 3 (להלן: בלאל) יוחסה עבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד המשיבים, הגישה המבקשת בקשה למעצרו עד תום ההליכים נגדם (מ"ת 47711-03-15). יוער בתמצית באשר להשתלשלות הליכי המעצר, כי בעניינו של אוסאמה הוגש תסקיר מעצר בו הומלץ לשחררו לחלופת מעצר בתנאים של מעצר בית מלא תוך איסור שימוש בתקשורת מקוונת. על אף המלצה זו, האריך בית המשפט המחוזי ביום 30.11.2015 את מעצרו עד תום ההליכים נגדו. בהחלטה מיום 27.12.2015 דחה בית משפט זה את עררו של אוסאמה (בש"פ 8398/15, השופט ס' ג'ובראן), תוך שהדגיש כי לא ניתן לתת בו אמון.

בתסקירי מעצר שהוגשו ביחס לבלאל, למשיב 4 (להלן: מחמוד) ולמשיב 5 (להלן: מחמד) מצא שירות המבחן כי הרחקתם מהקבוצה העבריינית ומעצר שותפיהם לעבירות מהווה גורם מפחית סיכון ועל כן המליץ על שחרורם לחלופת מעצר. באשר למשיב 6 (להלן: מונתסר) צוין כי הוא חווה את מעצרו כמעצר שווא כאשר הוא סבור כי התנהלותו הייתה תקינה. על כן, הומלץ על מעצרו עד תום ההליכים נגדו. ביום 14.7.2015 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של המשיב 3-6 עד תום ההליכים נגדם, תוך שעמד על החומרה היתרה בעבירות המיוחסות להם – שבוצעו משך כארבע שנים ותוך התארגנות מסודרת, חלוקת תפקידים ותכנון ותחכום רב – המצביעים על הסיכון הנשקף מהם. עוד הוטעם כי לא ניתן לתת אמון במשיבים 3-6 כי ימנעו מחידוש פעילותם האסורה. בית משפט זה דחה את עררו של מחמוד ביום 3.8.2015 (בש"פ 5112/15, השופט א' שהם); ואת עררם של בלאל ומחמד ביום 2.9.2015 (בש"פ 5761/15, א' שהם). בהמלצת בית המשפט, חזר בו מונתסר מעררו והוא נמחק ביום 21.10.2015 (בש"פ 6688/15, השופט נ' סולברג). בקשתו של מונתסר לעיון חוזר נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי ביום 20.3.2016. ביום 4.4.2016 דחה בית משפט זה ערר שהגיש על החלטה זו (בש"פ 2768/16, השופט מ' מזוז).

3. עם תום פרק הזמן של תשעה חודשים, האריך בית משפט זה ביום 14.1.2016 את מעצרו של המשיב 3-6-90.

ימים (בש"פ 8523/15, השופט ס' ג'ובראן). מעצרו הוארך בשנית ב-90 ימים בהחלטה מיום 23.3.2016 (בש"פ 2162/16, השופט ע' פוגלמן); ובשלישית בהחלטה מיום 22.6.2016 (בש"פ 4525/16, השופט ס' ג'ובראן). בהחלטה זו, הטעים בית המשפט כי קצב התקדמות ההליך בתיק העיקרי "אינו משביע רצון", ועל כן "ככל שלא תהיה התקדמות ניכרת בתקופת המעצר הנוכחית - מסיבות שאינן תלויות במשיבים - יהיה מקום לבחון את שחרורם למעצר בפיקוח אלקטרוני".

מכאן הבקשה שלפני.

תמצית הטענות בבקשה

4. המבקשת טוענת - באמצעות באי-כוחה, עו"ד יורם הירשברג; עו"ד ליאת בכור ועו"ד עדי בובליל - כי עילות המעצר שנקבעו בעניינם של המשיבים - בהחלטותיו של בית המשפט המחוזי ושל בית משפט זה - עומדות בעין. אשר לחלוף הזמן, נטען כי הגורם המרכזי לעיכוב ההליך העיקרי הוא התנהלותם של המשיבים אשר הגישו בקשות דחיה חוזרות ונשנות. על מנת לבסס טענה זו, סוקרת המבקשת בהרחבה את השתלשלות העניינים בתקופת המעצר הנוכחית. מסקירה זו עולה, כי מספר דיונים נדחו לבקשתם של באי-כוח המשיבים; וכי הדיון בתיק הועבר למותב אחר. עוד מצינת המבקשת כי נכון להיום קבועים 20 מועדים לשמיעת ההוכחות בתיק, אשר מתפרסים על ארבעת החודשים הקרובים.

5. כלל המשיבים טוענים להימשכות ההליך ומטעימים כי עד כה הועדו תשעה עדים מתוך סך כולל של כ-241 עדים, כך שהמשפט בעניינם עתיד להימשך שנים רבות. עוד מוטעמים לעניין זה קביעותיו של בית משפט זה בהארכות המעצר הקודמות - כי נדרשת שתהיה "התקדמות ניכרת" (בהחלטה מיום 22.6.2016) או "התקדמות משמעותית" (בהחלטה מיום 23.3.2016) בתיק העיקרי. עוד טוענים המשיבים כי תקופת מעצרו הארוכה - העומדת על כ-18 חודשים - חורגת מתקופת עונש המאסר שעתיד להיגזר עליהם; ומטעימים כי מדובר בעבירות כלכליות ללא כל רכיב של אלימות. בנוסף לאמור, וכפי שאפרט להלן, טוען כל אחד מהמשיבים טענות פרטניות בעניינו.

6. אוסאמה הגיש לעיוני - באמצעות בא-כוחו, עו"ד נסים זידאן - "תוכנית שיקומית" שהוכנה על ידי מוסד בשם "בית חם למכור קרית אתא", שבין חמשת הפרויקטים המופעלים על ידו קיימת "יחידה לחלופת מעצר". לטענתו, יש להורות של העברתו לחלופה זו כאשר זכויותיו תהיינה אף מוגבלות מאלה שממן הוא נהנה במסגרת מעצרו.

7. בלאל מטעים - באמצעות בא-כוחו, עו"ד עודד הכהן - את נסיבותיו האישיות, ובכלל זה את הסבל שנגרם לאשתו ולילדיו ממעצרו; העובדה כי בעברו הרשעה פלילית זוטרה מלפני עשרות שנים; ואת היותו אנאלפבית, אשר אינו יודע כיצד לבצע את העבירות המיוחסות לו. לטענתו, אין להתעלם מהאמור בכתב האישום, לפיו לכל אחד מהמשיבים היה תפקיד ברור ומוגדר בהתארגנות העבריינית. משהארגון נחשף ופורק, כך נטען, אף לא אחד מהמשיבים - ובפרט בלאל - אינו מסוגל לבצע בגפו את העבירות שבוצעו על ידי הקבוצה. זאת ועוד, אף אם הייתה מסוגלות לכאורית לבצע עבירות דומות "באמצעות עט ופנקס חשבוניות" - כדברי המבקשת בסעיף 81 לבקשתה - היא הייתה מתפוגגת שעה שהמשיב יהיה נתון במעצר באיזוק אלקטרוני.

8. לטענת מחמוד - באמצעות בא-כוחו, עו"ד מאהר חנא - טענות המבקשת בדבר החשש משיבוש מהלכי משפט ובדבר מסוכנותו נטענות בעלמא בכל הנוגע אליו. בתוך כך, נטען כי העובדה שהמבקשת ניהלה במשך שנה את החקירה בפרשה כחקירה סמויה מצביעה הן על כך שסברה כי המסוכנות אינה ברמה כה גבוהה, והן על כך שחומר הראיות שרוכז כנגד המשיבים מקיף ומסודר, כך שספק אם יוכל מחמוד לשבשו. עוד טוען מחמוד כי חלופת המעצר שהציע הינה הדוקה.

9. מחמד טוען - באמצעות בא-כוחו, עו"ד ליזה זלטין - כי הצטרף להתארגנות העבריינית אך בשנה האחרונה

לקיומה וביצע לכאורה רק 75 מתוך אלפי העבירות הכלולות בכתב האישום. עוד טוען מחמד כי נוכח היותו אנאלפבית, אשר אף אינו דובר את השפה העברית, הוא מתקשה לנהל כיאות את משפטו בעודו עצור מאחורי סורג ובריח. עוד מטעים מחמד את נסיבותיו האישיות: עברו הפלילי ה"נקי", למעט עבירה "קטנה" מלפני 17 שנים; כי הינו אב לחמישה ילדים קטנים, כאשר אשתו לא עובדת ועל כן מצבם הכלכלי קשה.

10. מונתסר מטעים - באמצעות בא-כוחו, עו"ד אלעד פרסקי - כי הודה במיוחס לו וכי שימש אך כשליח שהוביל חשבוניות וקיבל את התמורה עבור שולחיו, כך שמעולם לא הכין או מכר ולו חשבונית פיקטיבית אחת. על אף התסקיר השלילי שהוגש בעניינו לפני כשנה וחצי - בו הומלץ על מעצרו עד תום ההליכים נגדו, ונקבע כי מסוכנותו בינונית-גבוהה - נטען כי יש מקום לערוך בדיקה מחודשת בדבר אפשרות שחרורו לחלופת מעצר.

דיון והכרעה

11. כידוע, בבואו להכריע בבקשה להארכת מעצרו של נאשם, עומדים לנגד עיניו של בית המשפט מספר שיקולים מרכזיים, ובהם המסוכנות הנשקפת מהנאשם; קצב התקדמות ההליך העיקרי; החשש מפני הימלטות מהדין; והחשש מפני שיבוש מהלכי משפט [ראו, למשל: בש"פ 98/15 מדינת ישראל נ' שאער, פסקה 10 והאסמכתאות שם (2.3.2015)].

12. כזכור, בית משפט זה עמד בהחלטותיו הקודמות בעניינם של המשיבים על המסוכנות הרבה הנשקפת מהם. על אף טענותיו הפרטניות של כל אחד מהמשיבים - עליהן עמדתי לעיל - לא שוכנעתי כי ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת מהם - הן כקבוצה והן מכל אחד מהם בנפרד - באמצעות העברתם למעצר באיזוק אלקטרוני. אמנם נכון הדבר כי העבירות בוצעו במסגרת ארגון עברייני מתוחכם בו לכל אחד מן המשיבים היה תפקיד מוגדר. התארגנות זו היא שאיפשרה לחבורה כולה לעבור מספר עצום של עבירות, דבר אשר אף מגביר את המסוכנות הנשקפת מהם [ראו, למשל: בש"פ 6393/13 שפק נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (20.10.2013)]. עם זאת, אין משמעות הדבר כי מסוכנותם נובעת אך ורק מן ההתארגנות עצמה. לא יכול להיות ספק בדבר המסוכנות הנשקפת מכל אחד מן המשיבים בנפרד. עינינו הרואות כי על אף פעילותה הענפה, הצליחה ההתארגנות העבריינית לפעול מספר שנים מבלי להיחשף, דבר הדורש תחכום עברייני רב מכל אחד מן המשיבים. לא זו אף זו, התנהלותו של כל אחד מן המשיבים בנפרד - ביחס לתחום אחריותו - מקימה לכאורה חשש שמא ימצאו דרכים חדשות ויצירתיות לפעול שוב [ראו והשוו: בש"פ 4658/15 פישר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.7.2015) (להלן: עניין פישר)]. זאת ועוד, אף אם ההסבר להיקף העצום של העבירות אכן נעוץ בהתארגנות העבריינית, הרי שמקובלת עלי טענת המבקשת ביחס לעצם ביצוע העבירות בהן מואשמים המשיבים, לפיה מדובר בעבירות "שבוצעו פשוט וגילויין קשה, אותן יכול אדם לבצע אף בתנאים של מעצר בית, שכן כל הדרוש לו הינו עט ופנקס חשבוניות".

13. הדברים האמורים הובילוני אף למסקנה כי בעניינם של המשיבים קיים חשש לשיבוש מהלכי משפט ולהימלטות מהדין. כפי שרמז בית משפט זה בהחלטתו מיום 3.8.2015 (פסקה 10), נדמה כי במקרה דנן עילת המסוכנות ועילת השיבוש של מהלכי המשפט שלובות זו בזו. שוכנעתי כי נוכח מעשיהם של המשיבים והמסוכנות העולה מהם, קיים מיניה וביה גם חשש משיבוש מהלכי משפט [ראו והשוו: בש"פ 5561/12 מדינת ישראל נ' שירזי, פסקה 5 (31.7.2012)]. זאת בייחוד נוכח העובדה כי כאמור, הצליחו לפעול לאורך כארבע שנים מבלי להיחשף; וכי רוב העדים בפרשה טרם החלו את עדותם. זאת ועוד, העונש החמור הצפוי למשיבים במקרה שיורשעו יש בו כדי להקים חשש מהימלטות מהדין [ראו, למשל: בש"פ 10681/08 מדינת ישראל נ' בן דוד, פסקה כ"ד (19.1.2009)].

14. כאן המקום להידרש לטענתם של חלק מהמשיבים כי הינם אנאלפביתים. טענה זו הועלתה לראשונה על ידי המשיב 3 בתגובתו מיום 5.9.2016, כאשר בדיון שנערך לפני טענו משיבים נוספים לרמה כזו או אחרת של אנאלפביות. מקובלת עלי טענת המבקשת, לפיה על שאלות ראייתיות מעין דא להתברר בבית המשפט המחוזי הבוחן

את כלל התשתית הראייתית הלכאורית. למותר לציין, כי על החלטותיו של בית המשפט בנושאים אלו ניתן להגיש ערר לבית משפט זה. אף לגופו של עניין, הציגה המבקשת תמליל מהודעתו של בלאל ממנו עולה כי הודה שרשם דברים בידיו שלו, כך שעל פניו אין ממש בטענתו כי הינו אנאלפבית. בנוסף, יתר המשיבים טענו טענה זו בלשון רפה ומבלי לבססה כדבעי.

15. נותרה אם כן השאלה, האם יש בחלוף הזמן ובקצב התקדמות ההליך העיקרי כדי להצדיק את שחרורם של המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריח? לא בלי התלבטות, הגעתי למסקנה כי גם לעת הזו, באיזון שבין האינטרסים הציבוריים ובין זכותם של המשיבים לחירות, הכף נוטה להארכת מעצרם מאחורי סורג ובריח ב-90 ימים נוספים [ראו והשוו: בש"פ 8086/15 מדינת ישראל נ' רפאלוב, פסקה 22 (9.12.2015)]. אין לחדד כי התקדמות ההליך העיקרי עד כה אינה מספקת. מצויים אנו בשלב של בקשה רביעית להארכת מעצר והועדו אך תשעה מהעדים בתיק. מאידך, אין ספק כי, לכל הפחות, חלק מהאחריות להיתמשכות זו רובץ לפתחם של המשיבים. זאת ועוד, כבר נקבע בעבר כי אמת המידה לקצב התקדמותו של ההליך העיקרי כאשר מדובר בתיק מורכב ומסועף, כבמקרה דנן, אינה בהכרח זהה לאמת המידה לבחינת קצב התקדמותם של הליכים אחרים [ראו, למשל: בש"פ 8840/11 מדינת ישראל נ' זגורי, פסקה 8 (13.12.2011)]. בדיון שנערך לפני ציינו באי-כוח המבקשת כי עם החלפת המותב עלה ההליך העיקרי על "דרך המלך" כך שבשונה מהמשיבים הם אינם סבורים כי הוא ימשך שנים ארוכות. עוד הטעימו כי במסגרת שני הסדרי טיעון עם מעורבים אחרים בפרשה – שכללו הסכמה לעניין העונש – נגזרו עונשי מאסר של כשבע שנים. זאת ועוד, במסגרת הסדר טיעון נוסף – שלא כלל הסכמה לעניין העונש, כך שגזר הדין תלוי ועומד בבית המשפט המחוזי – עתרה המבקשת למתחם עונש הולם של 10-12 שנות מאסר. הנה כי כן, על פניו, תקופת מעצרם של המשיבים איננה עולה לכדי העונש שצפוי להיגזר עליהם.

16. איני מקל ראש במעצרם הממושך של המשיבים מאחורי סורג ובריח. למותר לציין כי מעצרו של נאשם איננו בבחינת עונש וכי תנאי החזקתם של עצורים קשים מאלו של אסירים המרצים את עונשם. זאת ועוד, אף איני מתעלם מהערותיו של בית משפט זה בהחלטותיו הקודמות כי יש לצפות ל"התקדמות ניכרת" ו-"משמעותית" בהליך העיקרי. רשמתי לפני את הערת באי-כוח המבקשת כי חישוב הימשכות ההליך אינו "ארייתמטי", כך שלא נכון יהיה "להכפיל" את פרק הזמן בו הועדו תשעת העדים עד כה במספר העדים הכללי בתיק. על אף האמור, נהיר כי אכן יש לצפות להתקדמות ניכרת בתקופת המעצר הנוכחית, כאשר מבלי לקבוע מסמרות בדבר, ראוי יהיה אם ב-20 ישיבות ההוכחות הקבועות לתקופה זו יועדו עדים רבים ככל האפשר. לא מן הנמנע כי בהעדר התקדמות ניכרת כאמור, נקודת האיזון בין החשש כי המשיבים יסכנו את הציבור או ימלטו מהדין לבין הפגיעה בחירותם, תהיה שונה בעתיד.

17. סוף דבר, הבקשה המפורטת ברישא להחלטתי זו מתקבלת איפוא.

ניתנה היום, ח' באלול התשע"ו (11.9.2016).

ש ו פ ט